

**Ն.Ս.Օ.Տ.Տ. ԳԱՐԵԳԻՆ Ա ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՑ
ՀԱՅՐԱՊԵՏԻ ԶԱՏԿԱԿԱՆ ՔԱՐՈՁԸ ԱՐՏԱՍԱՆՈՒԱԾ
Ս. ԷԶՄԻԱԾՆԻ ՄԱՅՐ ՏԱՃԱՐՈՒՄ
(30 Մարտի 1997 թ.)**

**ՅԱՐՈՒԹԻՒՆԸ՝
ԿԵԱՆՔԻ ՈՒՂԵՅՈՅՑ**

«Եթէ Քրիստոսի հետ յարութիւն առիք, ուրեմն փնտռեցէք վերնայինը, հոն՝ ուր Քրիստոս կը նստի, Աստուծոյ աջ կողմը: Զեր խոհերը սեռեցէ՛ք վերնային բաներու վրայ և ոչ թէ այն բաներու վրայ որոնք աստեանական են և երկրային» (ԿՈՂ. Գ. 1-2):

Փառք Քեզ, Յարուցեալ Փրկիչ մեր, որ անգամ մը ևս մեր կեանքի ընթացքին մեզ դէմ յանդիման դրիր Քու հրաշապան և անճառելի Յարութեան դիմաց, Զատկի տօնի այս առաւօտուն: Չարին ներգործութիւնը և մահուան սարսափը այսօր հեղ մը ևս նահանջեցին մեր գիտակցութեան մէջ, որովհետեւ վերստին ներշնչեցիր մեզի անմահութեան յոյսն ու հաւատքը Քու Յարութեան իրողական, թէև անբացատրելի ճշմարտութեան ներթափանցումովը մեր կեանքի ըմբռնումին և ապրումներուն մէջ:

Այսօր աշխարհի բոլոր քրիստոնէական եկեղեցիներուն մէջ պայծառօրէն կը շողայ պատկերն այն աննախընթաց և գերահրաշ դէպքին, որով օր մը, շուրջ երկու հազար տարիներ առաջ, Քու երկրաւոր մարմինդ իր մէջ ամփոփող գերեզմանը, ծանր, անշարժելի քարով դռնփակ և Հոռմէական բանակի լէգէոնական զինուորներով պահպանուած՝ յանկարծ բացուեցաւ և դատարկուեցաւ դառնալով թափուր ու անբովանդակ շիրիմ, որովհետեւ դուրս Դուն եկար անկէ և որպէս յոյս պայծառաշող վերածագեցար մարդկային պատմութեան թատերաբեմին վրայ:

« Զէ աստ, այլ յարեա՛ւ... »:

Այսօր հայ ժողովուրդի պաւակներս, մեր մայր հայրենիքին թէ աշխարհի չորս ծագերուն կ'ողջունենք մեր Տիրոջ՝ Յիսուս Քրիստոսի յաղթանակը անյաղթահարելի նկատուած մահուան վրայ: Այսօր քրիստոնէայ ուրիշ ապգերու և ժողովուրդներու հետ միասին մենք ալ յարութիւն կ'առնենք մեր Փրկչին հետ, մեր մէջ վերակենդանացնելով գաղափարն ու յոյսը, հաւատքն ու կամքը անմահութեան:

Ս. Պօղոս՝ Յարուցեալ Փրկչի յետ-յարութեան երևման ծնունդ եղող Առաքեալը՝ վերյիշեցնելով մեզի մեր վերստին ծննդեան՝ մկրտութեան՝ խորհուրդով անմահական կեանքը ժառանգած

ըլլալու շնորհիւ, կը հրաւիրէ մեզ, որ իբրեւ "որդիք յարութեան" վերաբիրեղացնենք մեր մէջ՝ քրիստոնէական հաւատքի և կեանքի իսկատիպ պատկերը և քալենք յարութեան խորհուրդով ըմբռնուած կեանքի շաւիղը:

Այսօր մենք կոչուած ենք վերստին զգալու որ Քրիստոսի հետ միասին մենք է որ յարութիւն կ'առնենք, այսինքն՝ յարութեան գաղափարովը կ'ըմբռնենք և կ'իրագործենք մեր կեանքը: Աւելի պարզ բառերովը նոյն ինքն Պօղոս Առաքեալին՝ հրաւիրուած ենք այսօր "փնտռելու վերինը", "վերնայինը":

Ի՞նչ ըսել կ'ուզէ Առաքեալը Կողոսացիներուն ուղղուած իր այս խօսքերուն մէջ:

— Մարդ էակը, որ համադրոյթն է գոյութեան մարմնեղէն և հոգեղէն տարրերու, իր մէջ գերակշռութիւն պէտք է տայ իր անձին ու կեանքին մէջ "վերնային", հոգևոր անանցելի, անմեռանելի տարրերուն և երևոյթներուն և ոչ թէ տիրապետուած մնայ մարմնեղէն, նիւթային տարրերու ազդեցութեամբը: Քրիստոս որ մեր մարմինը զգեցաւ, մարդու կատարեալ բնութիւնը իւրացուց մեր փրկութեանը սիրոյն, չմնաց հողին մէջ բանտուած, այլ յարութիւն առաւ յաւիտենական կեանքին ճշմարտութիւնը բանալով մեր գիտակցութեան մէջ և անոր կարելիութիւնը փաստելով մեր կեանքին համար: Ան որ մարդ է, Աստուծոյ պատկերով ստեղծուած, Քրիստոսի հաւատքով լուսաւորուած և կենսաւորուած՝ չի կրնար ինքզինք և իր կեանքը ըմբռնել սոսկ երկրաւոր, հողեղէն գոյութեան մը սահմաններուն մէջ պարփակուած էակի գոյավիճակ: Այս երկրի ու աշխարհի մէջ կ'ապրի, բայց աստեանական և ժամանակաւոր գոյութեան սահմաններէն անդին կ'անցնի ու մասնակից կը դառնայ յաւիտենական կեանքին: Եթէ մարդ էակի աստեանական կեանքին մէջ անդենականին գիտակցութիւնը կորսուի, եթէ անոր մէջ մահէն անդին անմահ կեանքին գաղափարը անհետի, մարդը խոտի կը վերածուի:

Այդ հաւատքով էր որ Քրիստոսի Առաքեալները և անոնց հետևորդները ապրեցան իրենց կեանքը և այդ կեանքը վերածեցին յարութեան յաւերժաբարբառ քարոյի:

Այդ հաւատքով զրահուած՝ և իրենց շրջապատէն, պետական, ազգային և կրօնական իշխանութիւններէն արհամարուած, հալածուած և յաճախ մահուան դատապարտուած քրիստոնէաները յաղթեցին իրենց մահաափիւռ հալածողներուն և դահիճներուն իրենց Տիրոջ՝ Յարուցեալ Փրկչին օրինակովը, իրենց մարմնին մահացումով «մա'հը կոխելով», մահուան երկիւղը փարատելով և անմահութեան, յարութեան շունչը տարածելով: Քրիստոնէաներու այդ շարքին, մեր հայ ժողովուրդի պաւակները եղան առաջին գծի այն հաւատացեալները, որոնք Քրիստոսի յարութիւնը ըրին իրենց կեանքի ուղեցոյցը: Դարեր շարունակ, մահուամբ այնքան յաճախաբար այցելուած և սպառնացուած այս ժողովուրդը երգեց.

«Փա՛ռք յարութեան քո Տէր,
Ոչ դադարեցայց օրհնել զՔեզ
Զամենայն աւուրս կենդանութեան իմոյ»:

Եւ մինչև այսօր շարունակեց, ու ներկայիս կը շարունակէ երգել, որ իր ամբողջ կեանքին մէջ չդադրեցաւ ու պիտի չդադարի օրինել Յարուցեալ Փրկիչը:

Դարաւոր մեր կեանքը Հայաստանի մէջ թէ այլ ուրեք եղաւ Յարութեան գաղափարին, հաւատքին և տեսիլքին հաւատարիմ կեանք մը: Եւ այսօր ալ չի կրնար չըլլալ: Որովհետև հայութեան լինելութեան հետ է շաղախուած մահուան վրայ յաղթանակ տանելու կենսափիլիսոփայութիւնը իր որոշադրիչ ներգործութեամբ մեր կեանքին մէջ:

Մարդիկ, ան-քրիստոնէայ և հակաքրիստոնէայ ոյժեր, միշտ փորձեցին դադարեցնել յարութեան երգը մեր շրթներուն վրայ, յարութեան երթը մեր կեանքին մէջ: Ո՛չ ցեղասպանութեան փորձը թուրքին կողմէ և ոչ ալ եօթանասուն տարիներու բռնութիւնը Խորհրդային Իշխանութեանց կրցան շիջեցնել մեր հոգիներուն մէջ յարութեան հուրը և անմահութեան շունչը:

Այսօր, Հայաստան աշխարհի, Արցախի և արտասահմանի հայ ժողովուրդի կեանքի այս նոր դարձուածքին, ապատութեան և անկախութեան բարիքներով վերստին օժտուած մեր նոր Հանրապետութեան շրջանին, մենք կոչուած ենք նոր վերարժևորումով կեանքի կոչելու յարութեան պօրութիւնը մեր նոր կեանքին մէջ:

Ի՞նչ է Քրիստոսի Յարութեան բարոյական դասը մեր այսօրուան կեանքին համար: Ի՞նչ պէտք է ըլլան մեր պարտաւորութիւնները որպէս հետևութիւն մեր յարութեանական հաւատքին:

Հետևելով Ս. Պօղոս Առաքեալի ուսուցողութեան՝ յարութեան կեանքը յատկանշուած է "վերնային բաներուն" վրայ մեր ուշադրութիւնը սևեռելու կենսափիլիսոփայութեամբ: Ան որ անմահութեան կը հաւատայ՝ չի կրնար գոհանալ, բաւականանալ զուտ մարմնական, հողեղէն արժէքներով: Յարութեան հաւատալ՝ կը նշանակէ մասնակից դառնալ Անմահ Աստուծոյ անմահական կեանքին, անանց արժէքներու նուիրելով մեր կեանքը, աստուածախօս առաքիներութիւններու ճամբով, սէրը և բարութիւնը ճառագայթելով մեր կեանքին մէջ: Ատոր համար անմահութիւնը վայելած կ'ըլլանք նոյնիսկ այս երկրաւոր և աստեճական կեանքին մէջ եթէ "վերնային"ին՝ աստուածայինին ներգործութիւնը պզանք և ապրինք մեր կեանքին ու գործին մէջ:

Քրիստոս Յարութիւն առաւ մեզի տալու համար անմահութեան բարիքները: Առաքեալը կ'ուսուցանէ. — «Որպէս Աստուծոյ ընտրեալ և Աստուծմէ սիրուած ու սրբուած անձեր, հագուեցէ՛ք գթասիրութիւնը, ողորմութիւնը, քաղցրութիւնը, խոնարհութիւնը, հեզութիւնը, համբերատարութիւնը: Հանդուրժող եղէք իրարու հանդէպ, ներողութեամբ և շնորհով վարուեցէք իրարու հետ երբ մէկը միւսին դէմ տրտունջ ունենայ, ինչպէս Աստուած Քրիստոսի միջոցաւ մեզի ներում շնորհեց, այնպէս և դուք ներող եղէք: Եւ այս բոլորէն վեր (հագուեցէք) սէրը որ իր մէջ կը խտացնէ ամէն ինչ» (ԿՈՂ. Գ. 12-14):

Ասո՛նք են Յարութեան հաւատացող մարդուն կեանքի պէնքերը: Ան որ ասոնցմով կը սպառապինուի, անմահական կեանքի պտուղները վայելած կ'ըլլայ աստեճական կեանքին մէջ և Քրիստոսի Յարութեան շունչը տարածած կ'ըլլայ իր շուրջը:

Մեր ազգը, ուրիշ ազգերու նման, նիւթապաշտութեան, երկրա-

պաշտութեան թատր դարձած այս դարուն, կարիքն ունի հոգեկան վերանորոգման, անմահական կեանքի երջանկաափիւռ սկզբունքներուն վերակենդանացումովը իր ազգային կեանքին մէջ:

Կոչ կ'ուղղենք մեր սիրեցեալ ժողովուրդին որ իր մէջ յարութիւն տայ Յարուցեալ Փրկչի անմահացուցիչ ուսուցումներուն, որոնց հետ միախառնուած է մեր հայ ժողովուրդի Սրբապան Հայրերու հարապատ և կենդանարար աւանդութեան դարաւոր ժառանգութիւնը Հայց. Առաքելական Ս. Եկեղեցւոյ մէջ մարմնաւորուած: Վերագտնենք մեր իսկատիպ քրիստոնէական նկարագիրը և վերակենդանացնենք յարուցեալ ազգի կերպարը մեր ողջ գոյութեամբը և աստուածահաճոյ ու հայրենաշէն կեանքովն ու գործունէութեամբը:

Այս տարի, որպէս այդ վերակենդանութեան առիթ և միջոց, մեր Ս. Եկեղեցւոյ պաշտօնական հիմնադրութեան 1700-ամեակի շրջագծին մէջ, Հայաստանի և արտասահմանի մեր հաւատացեալներուն ուշադրութեանը կը յանձնենք մեր հայրենիքի սիրտին վրայ, մեր Հանրապետութեան մայրաքաղաք Երևանի մէջ կառուցուող Մայր Եկեղեցին, որուն շինարարութեան աշխատանքները արդէն իսկ սկիզբ առած են: Չհպարտանանք միայն մեր հայրերու կառուցած ճարտարապետականօրէն գեղատեսիլ եկեղեցիներուն անցեալի փառքովը: Յարութեան հաւատքը անցեալին մէջ չէ պարփակուած: Կենդանի է՝ ան մեր ժողովուրդի հոգիին մէջ այսօր, ինչպէս էր երէկ և պիտի ըլլայ միշտ: Էականը նորոգելն է այդ հաւատքին գիտակցութիւնը և ներգործութիւնը մեր այսօրուան կեանքին մէջ:

Նոր կառուցուող Մայր Եկեղեցին (Քաթետրալը), մեր Հաւատքի Հօր՝ Ս. Գրիգոր Լուսաւորչի անունով մկրտուելիք և մեր առաջին քրիստոնէայ թագաւորին Տրդատ Արքայի և առաջին քրիստոնէայ թագուհիին՝ Աշխէն Արքայուհիին անուններով կնքուելիք մատուոներով ճոխացած՝ պիտի ըլլայ յարութեան նոր իմն շարական, քարեղէն լեզուով ու քարաձայն երաժշտութեամբ հնչող հաւատքի նոր զանգակատուն:

Մեր իղձն է և կոչը որ ամէն մէկ հայ իր բաժինը ունենայ մեր հաւատքի յարութենաշունչ այս նոր իրագործումին մէջ: Կը հաւատանք որ այդ մասնակցութեամբ մեր մէջ մեր քրիստոնէական սուրբ հաւատքն է որ պիտի վերակերտուի և պիտի վերակերտէ մեր Ազգն ու Հայրենիքը Յարուցեալ Փրկչի փառքին և Անոր հայապարմ ժողովուրդի պայծառութեան համար:

Ողջ լերուք ի Տէր, զօրացեալք շնորհօք Սուրբ Հոգւոյն, և յաւետօրհնեալ ի Մէնջ. ամէն:

ԳԱՐԵԳԻՆ Ա
ԿԱԹՈՂԻԿՈՍ ԱՄԵՆԱՅՆ ՀԱՅՈՅ

30 Մարտ 1997

Ս. Էջմիածին